

โมเดลสมการโครงสร้าง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้
ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย
The Structural Equation Model Factors Affecting the Success of Knowledge Management in
Small and Medium-Sized Enterprises (SMEs) of Food and Beverage Industry in Thailand

นภาพร ประสมทอง
ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ
พยอม วงศ์สารศรี
กั๊ววัน ยอดวิเศษศักดิ์

pra_prasomtong@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย และเพื่อวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ จากประชากรคือเจ้าของกิจการหรือผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการความรู้ในสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย จำนวน 4,177 ราย ใช้วิธีสุ่มการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 600 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้จากแบบสอบถาม โดยการใช้วิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS for Window Version 16.0 ผลการวิจัย ส่วนที่หนึ่ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 7 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี การวัดผล โครงสร้างองค์กร และสิ่งแวดล้อม ส่วนที่สอง กระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การจัดเก็บความรู้ และการใช้ความรู้ และส่วนที่สาม ความสำเร็จในการดำเนินงาน จำนวน 4 ปัจจัย คือ ลูกค้า กระบวนการจัดการภายใน การเรียนรู้และพัฒนา และการเงิน สำหรับโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ทุกปัจจัยมีความเหมาะสม มีความเชื่อมั่น ความตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

คำสำคัญ: 1) ปัจจัยความสำเร็จ 2) การจัดการความรู้ 3) วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม

Abstract

This research aims to study factors affecting the success of Knowledge Management of SMEs in the food and beverage industry. This research analyzes the SEM of the successful operation of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the food and beverage industry. Using quantitative research methods. The method is simple random sampling. The sampling consists of 600 questionnaires respondents. Based on the statistical analysis software SPSS for Window Version 16.0 and the results: part 1: The factors affecting the success of knowledge management consist of seven factors: leadership, culture, technology, measurement, human resource management, organizational structure and environment. Part 2: The five factors of knowledge management process are knowledge identification, knowledge acquisition, knowledge creation, knowledge storage and knowledge utilization. Part 3: The successful operation consists of four factors: the customer, internal process, learning develop and financial. And The SEM was used to confirm that all the factors are appropriate, construct validity and content validity the level is acceptable.

Keywords: 1) Success Factors 2) Knowledge Management 3) Small and Medium-sized Food and Drinks

¹ นภาพร ประสมทอง นิสิตปริญญาเอกสาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

³ รองศาสตราจารย์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทนำ

การที่องค์กรในปัจจุบันมีการแข่งขันกันเป็นจำนวนมาก โดยมีการพัฒนาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Base Economics) เศรษฐกิจฐานความรู้เป็นคุณลักษณะหนึ่งของนวัตกรรม (Innovation) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ (Beesley and Cooper, 2008, pp.48-62) ในปัจจุบันภาครัฐให้ความสำคัญกับความรู้และการจัดการความรู้ ซึ่งสัมพันธ์กับกิจกรรมในการนำไปสู่การเรียงลำดับและการจัดลำดับองค์การ เพื่อใช้ในการพัฒนาและส่งผลต่อความก้าวหน้าของประเทศ (Akhavan and Jafari, 2006, pp.52-66) รวมทั้งประเภทของธุรกิจรูปแบบหนึ่งคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพื่อรองรับสภาพของการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Huin, Luong and Abhary, 2003, pp. 409-414) ด้วยเช่นกัน

เป็นที่ประจักษ์ว่าความรู้เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรยังคงรักษาความได้เปรียบในการแข่งขัน ในการสร้างความรู้และเผยแพร่ไปทั่วทั้งองค์กร ก็จะสามารถทำให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (Choi, Poon and Davis, 2006, pp.235-251) หลายองค์การอาจเคยประสบปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการความรู้บ้าง เช่น เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญหรือพนักงานที่มีความรู้และทักษะพิเศษในการทำงานลาออกหรือมีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ องค์กรก็จะประสบปัญหาในการทำงานทันที (Bollinger and Smith, 2001)การจัดการความรู้จึงถูกนำมาใช้ในการพัฒนาองค์การ โดยนำความรู้จากส่วนต่าง ๆ ขององค์การมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ความสำคัญของการจัดการความรู้จึงเด่นชัดเป็นที่ยอมรับ และทำให้องค์กรมีความตระหนักถึงความสำคัญมากขึ้น หากองค์กรใดมีการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบแล้ว จะทำให้การลงทุนในธุรกิจมีความเสี่ยงน้อยลง เพราะความรู้ที่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบนั้นเปรียบเสมือนองค์กรมีผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ผ่านการทดลองใช้มาแล้ว เมื่อนำการจัดการความรู้มาใช้ในองค์กร ก็จะทำให้ประสิทธิภาพองค์กรดีขึ้น เช่น เพิ่มผลผลิตและผลกำไร ลดต้นทุน เพิ่มส่วนแบ่งการตลาด เพิ่มการเรียนรู้และนวัตกรรม

อัตราการเจริญเติบโต เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน และในอีกหลาย ๆ ด้าน (Choi and Lee, 2003)

การจัดการความรู้ จึงเป็นแนวคิดที่องค์การให้ความสำคัญ และได้รับความสนใจ เนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นโลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่ช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้รู้ดหน้า โดยใช้ “ความรู้” ดังที่ โนงากะ และคณะ (Nonaka and Aben, 2001) ผู้นำเสนอแนวคิดนี้ กล่าวว่า “ความรู้” เป็นความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนที่สุด โดยเฉพาะในโลกยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่อาศัยการสร้าง การกระจายและการใช้ความรู้เป็นตัวขับเคลื่อนหลัก เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ สร้างความมั่นคงและสร้างงานในอุตสาหกรรมทุกรูปแบบ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักขาดความรู้ในด้านการจัดการ หรือการบริหารงานที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้โดยเรียนลูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารในลักษณะนี้แม้มีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึงหากธุรกิจไม่ใหญ่นัก แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการจัดการความรู้ในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในองค์กรด้วยที่โดยธรรมชาติขาดระบบการจัดการที่ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่มีความได้เปรียบในด้านต่าง ๆ มากกว่า ได้แก่ เงินทุน บุคลากร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อดำเนินงานขององค์กร (ขจรศักดิ์ กฤษบรรณราช และคณะ, 2546)

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย ในงานวิจัยไม่เพียงแต่จะพยายามค้นคว้า และศึกษาทั้งทางทฤษฎีและการปฏิบัติจริง แต่ยังช่วยในการพัฒนางานวิชาการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้ดีขึ้นด้วย ทั้งนี้สอดคล้องกับในส่วนของการศึกษาทฤษฎีการจัดการร่วมสมัย (Contemporary Management) และการปฏิบัติงาน ในยุคปัจจุบัน มีการพิจารณาและให้ความสำคัญกับคุณสมบัติขององค์การมากขึ้น ซึ่งการจัดการความรู้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร นับได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและน่าศึกษา (Petit

and Huault, 2008) จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจ ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ จัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ประกอบด้วยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในกระบวนการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย ได้แก่ ผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร เทคโนโลยี การวัดผล โครงสร้างองค์กร การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ประกอบด้วย ความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย ตามแนวคิดของ Balance Scorecard ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการจัดการภายใน และด้านการเรียนรู้และพัฒนา

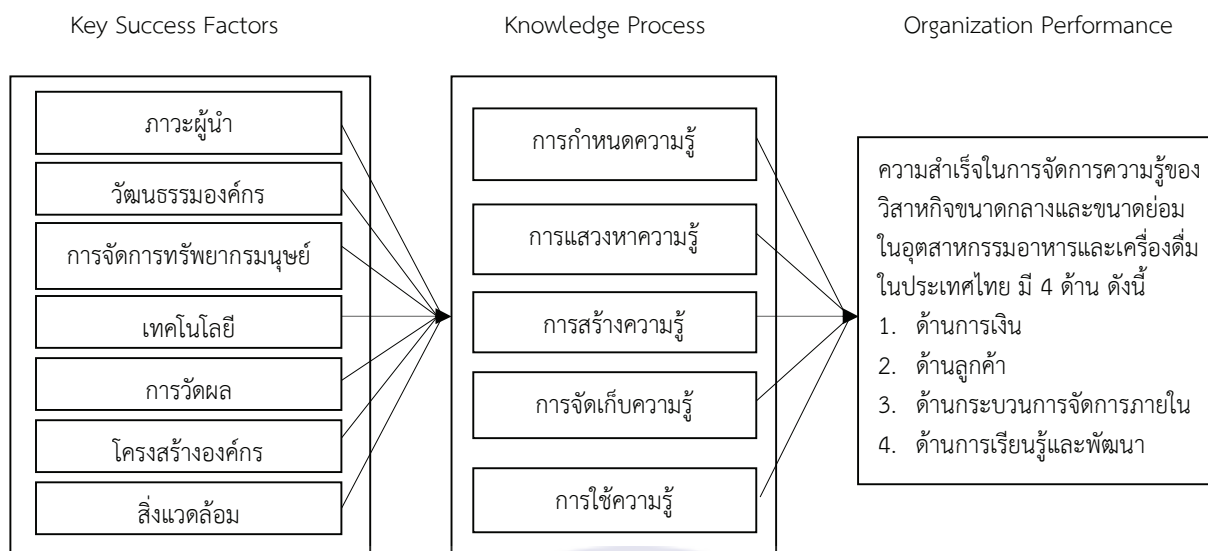
ประชากร คือ เจ้าของกิจการหรือผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการความรู้ในสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย จำนวน 4,177 ราย ข้อมูลจากฐานข้อมูลสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ปี พ.ศ.2554 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายให้ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 600 ราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่หนึ่ง คือ ปัจจัยความสำเร็จ (Key Success Factors) มี 7 ปัจจัย ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ (Leadership) (บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ, 2547) วัฒนธรรมองค์กร (Culture) (นงนุช วิษุเดช, 2551) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HRM) (Akhavan, Hosnavi and Sanjaghi, 2009) เทคโนโลยี (Technology) (Gold et al., 2001; Choi and Lee, 2003) การวัดผล (Measurement) (บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ, 2547) โครงสร้างองค์กร (Organization Structure) และสิ่งแวดล้อม (Environment) (นงนุช วิษุเดช, 2551) ส่วนที่สอง คือ กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Process) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดความรู้ (Knowledge Identification) (บุญดี บุญญาภิกิจและคณะ, 2547) 2) การแสวงหาความรู้ หรือ Knowledge Acquisition 3) การสร้างความรู้ หรือ Knowledge Creation 4) การจัดเก็บความรู้ หรือ Knowledge Storage และ 5) การใช้ความรู้ หรือ Knowledge Utilization (Aujirapongpan et al., 2010; รัชกฤษ จำปาเพ็อง, 2549) และส่วนสุดท้าย คือ ผลการดำเนินงานขององค์กร (Organization Performance) หรือความสำเร็จในการจัดการความรู้ มี 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านลูกค้า 2. ด้านกระบวนการจัดการภายใน 3. ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ 4. ด้านการเงิน (พสุ เดชะรินทร์, 2545) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังภาพ 1

ภาพ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าของกิจการหรือผู้รับผิดชอบหลักในการจัดการความรู้ในสถานประกอบการที่เป็นสมาชิกของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย จำนวน 4,177 ราย ข้อมูลจากฐานข้อมูลสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ปี พ.ศ.2554 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย โดยใช้วิธีการหาคำนวนทางสถิติ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 600 ราย การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้เป็นสัดส่วนของจำนวนตัวแปรสังเกตได้ 59 ตัวแปร จึงประมาณค่าและคำนวณขนาดตัวอย่างได้เท่ากับ 10 เท่า (Schumacher and Lomax, 1996) จาก (59X10) ได้เท่ากับ 590 ตัวอย่าง และบวกเผื่อขาดไว้ 10 ตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 600 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งเป็น 6 ส่วน มีขั้นตอนการออกแบบเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็น

แนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยสำหรับชุดข้อคำถามได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดในงานวิจัย ผู้วิจัยออกแบบสอบถาม โดยใช้คำถามปลายปิด (Close-end Question) และปลายเปิด (Open-end Question) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สถานภาพและขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม ระยะเวลาในการประกอบกิจการ มูลค่าการลงทุน จำนวนแรงงานปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อมูลกระบวนการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรม

อาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อมูลความสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

งานวิจัยครั้งนี้พิจารณา 2 ส่วนคือ ค่าความตรงและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและมาตรวัด (สุมิต ว่องวานิช และนางลักษณ์ วิรัชชัย, 2546, หน้า 109) ได้อธิบายถึง การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในลักษณะของวิธีดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ที่ใช้การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีรายละเอียด ดังนี้

1. การตรวจสอบความตรง (Validity)

ด้วยวิธีการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Content Validity) โดยวิธีหาค่า Factor Analysis ในการหาค่า Exploratory Factor Analysis (EFA)

1.1 การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง มีวิธีการดังนี้ คือ นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ โดยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน นำผลการวิเคราะห์มาพัฒนาเป็นแบบสอบถามสำหรับใช้ในข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม ทำการสร้างข้อคำถาม และหาค่า IOC สำหรับใช้สอบถามกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย โดยพิจารณาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

กรอบแนวคิดในการวิจัย และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในลำดับถัดไป วิธีการที่ใช้ คือการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) ได้ข้อคำถามคงเหลือ 90 ข้อ จาก 100 ข้อ โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

1.2 การหาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จึงนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ คือ SPSS for Window Version 16.0 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อให้ได้ค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 123) อธิบายว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity tool) ของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามทฤษฎีหรือไม่ และสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพความเป็นจริงอย่างไร และการหาค่าความเชื่อมั่น (reliability analysis) ตามลำดับดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบมาตรวัดที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเบื้องต้น (Principle Component Analysis: PCA) มาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย โดยทำการวิเคราะห์ทีละกลุ่มตัวแปรหรือแต่ละองค์ประกอบเพื่อเป็นการตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องว่า ตัวแปรสังเกตได้นั้นอยู่ในองค์ประกอบหรือตัวแปรแฝงกลุ่มเดียวกัน และป้องกันการเกิด Multi-collinearity ในแต่ละตัวแปร (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2546) ก่อนที่จะกำหนดโมเดลเชิงทฤษฎี เพื่อใช้ในการทดสอบตามข้อมูลเชิงประจักษ์ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์การวิจัย

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability)

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้การวัดด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 16.0 ได้ค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.70 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Hair et al., 2006) ซึ่งจากการทดลองใช้แบบสอบถามได้ค่า Alpha ของทั้งชุด มีค่า 0.9215 ซึ่งถือว่าเป็นมาตรวัดที่มีความเชื่อถือได้สูง

หลังจากตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในส่วน
ของความตรงและความเชื่อมั่นเรียบร้อยแล้วนำ
แบบสอบถามที่ได้รับการทดสอบแล้ว (Pre-test) กับ
กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติเหมือนกับ
กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยไปทำการตรวจสอบความ
ถูกต้องของมาตรวัดตัวแปรเพื่อประเมินโมเดลของการ
วัด

ในส่วนของงานวิจัยนี้การวิเคราะห์หาค่าความ
เชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่า Cronbach's Alpha Co-
efficient อยู่ระหว่าง 0.9186–0.9208 อยู่ในเกณฑ์ที่
เหมาะสมสำหรับมาตรวัดแต่ละข้อคำถามของแต่ละตัว
แปร สำหรับนำไปกำหนดเป็นข้อคำถามในเครื่องมือ
วิจัยคือแบบสอบถาม และค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัว
แปรสังเกตได้โดยพิจารณาค่า Bivariate Correlation
ในโปรแกรม SPSS for Window version 16.0 ควร
ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Co-
efficient: R) มีค่าต่ำกว่า 0.70 (Schroeder, 1990,
pp.175-187) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกคู่มีค่าความสัมพันธ์
ระหว่าง 0.284-0.499 ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างคู่
ตัวแปรไม่ควรมีค่ามากกว่า 0.70 จึงทำให้ตัวแปรใน
โมเดลไม่เกิดความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity)
ตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้ทดสอบโมเดลด้วย
โปรแกรม AMOS Version 18.0

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม จำนวน 600 ฉบับกับ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยการวิจัยในครั้งนี้
ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นไป
ตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง
โดยขอความร่วมมือ แล้วอธิบายรายละเอียดในการ
ตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม
ทั้งหมด จำนวน 600 แห่ง ด้วยตนเองส่งทางไปรษณีย์
E-mail และประสานทางโทรศัพท์
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ
ความเรียบร้อย และความสมบูรณ์ในการตอบ โดยได้
แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบ จำนวน
ทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 88 ซึ่งเป็นอัตรา
การตอบกลับที่ยอมรับได้และอยู่ในเกณฑ์ดี คือ การ

ตอบเกินร้อยละ 85 ถือว่าค่อนข้างดี (Johnson, 1988)
และใช้การประสานทางโทรศัพท์ช่วยเพิ่มอัตราการ
ตอบกลับ (Yin, 1989; Zikmund, 2003) จากนั้นได้
นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เพื่อสร้างและทำการ
ทดสอบโมเดล ผลการปรับโมเดลต้องดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพิ่มเติม เนื่องจากตัวแปรสังเกตได้มีจำนวนทั้งสิ้น
59 ตัวแปร ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นอย่างน้อย 10
เท่า คือ 590 ตัวอย่าง จากหลักการพิจารณาของ
Schumacker and Lomax (1996) ว่าการกำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดอัตราส่วนระหว่าง
หน่วยตัวอย่างต่อจำนวนพารามิเตอร์ (หรือตัวแปร)
เป็น 10-20 ต่อ 1 และผู้วิจัยดำเนินการเก็บเพิ่มจน
ครบและบวกเผื่อขาดอีกจำนวนหนึ่ง ทำให้ได้กลุ่ม
ตัวอย่างจริง จำนวนทั้งสิ้น 600 ราย

4. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ด้วย
เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงาน
วิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมาย
และสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในงานวิจัยทาง
สังคมศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดย
ดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน
ดังนี้

1. การจัดการข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมาแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์
ของแบบสอบถามที่ตอบกลับ ดำเนินการโดยผู้วิจัยทำ
การกำหนดรหัสข้อมูล จากนั้นทำการลงรหัสและ
ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานให้ตรงตามข้อตกลงของการ
วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง
เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปด้วยการประมวลผล
ข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม
สำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ด้วยการ
ใช้ SPSS For Window Version 16.0 ได้ค่าสถิติ ได้แก่
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า
ความเบ้ ค่าความโด่ง ค่า Factor analysis ในการหา
ค่า EFA ค่าความเชื่อมั่น ค่าความตรง และใช้โปรแกรม
AMOS Version 18.0 หาค่าการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)
และทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการ

โครงสร้าง (Structure Equation Modeling: SEM) ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการในขั้นตอนถัดไปของการศึกษา

ผลการวิจัย

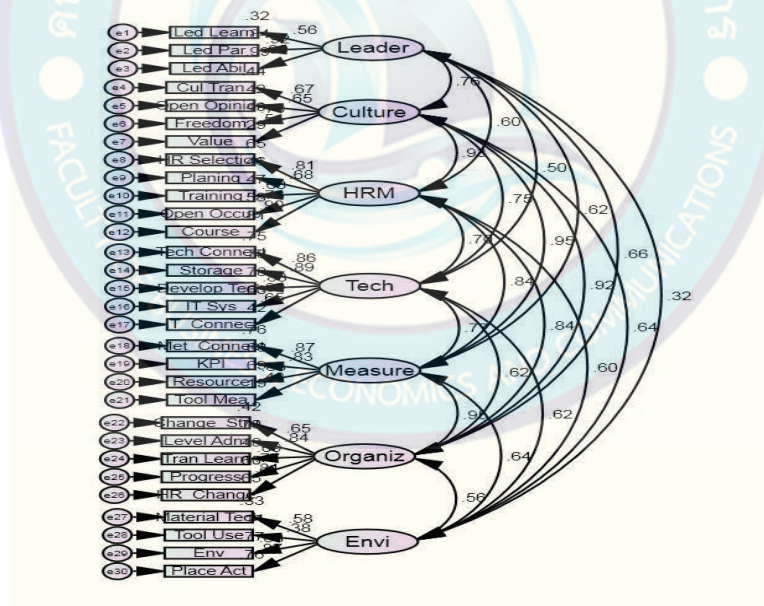
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย จำนวนรวมทั้งสิ้น 600 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.70 เพศชายร้อยละ 44.30 มีอายุมากกว่า 40 ปีร้อยละ 57.00 อายุ 30-40 ปี ร้อยละ 29.70 และน้อยกว่า 30 ปีร้อยละ 13.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 47.30 สูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 34.00 ต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 18.70 ประเภทอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มประเภทกิจการเกี่ยวกับผัก พืช และผลไม้ ร้อยละ 50.00 ประเภทกิจการเกี่ยวกับน้ำมันจากพืชหรือสัตว์หรือไขมันจากสัตว์ ร้อยละ 8.20 และประเภทกิจการเกี่ยวกับชา กาแฟ โกโก้ ช็อกโกแลตหรือขนมหวาน

ร้อยละ 7.70 ระยะเวลาในการประกอบกิจการมากกว่า 10 ปีร้อยละ 55.50 น้อยกว่า 5 ปีร้อยละ 27.80 และระยะเวลา 5-10 ปีร้อยละ 16.70 มูลค่าการลงทุนน้อยกว่า 30 ล้านบาทร้อยละ 67.70 30-50 ล้านบาทร้อยละ 13.00 151-200 ล้านบาทร้อยละ 8.50 51-100 ล้านบาทร้อยละ 6.20 และ 101-150 ล้านบาทร้อยละ 4.70 และสุดท้ายจำนวนแรงงานปัจจุบัน 30 คนขึ้นไปร้อยละ 57.60 16-20 คนร้อยละ 16.10 10-15 คนร้อยละ 15.00

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

(Confirmatory Factor Analysis : CFA)

เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของโมเดลมาตรวัดตัวแปรที่ใช้ในการวัด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของตัวแปรที่สังเกตได้แต่ละรายการไปหาค่าเฉลี่ยแล้วทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และนำเสนอค่าสถิติเพื่อประเมินโมเดล ประกอบด้วยค่า Chi-square, Degree of Freedom, CMIN, GFI, CFI, RMR, RMSEA ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ภาพ 2: โมเดลมาตรวัดปัจจัยในการจัดการความรู้

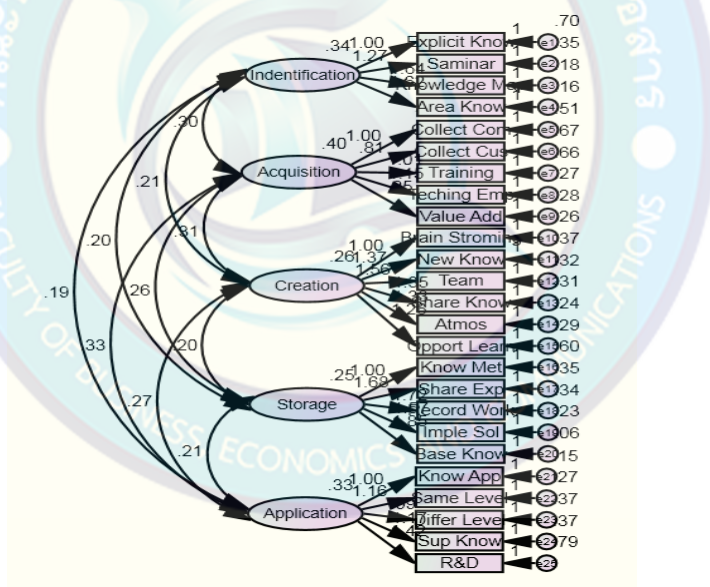
ตาราง 1: ค่าสถิติแสดงความสอดคล้องของโมเดลมาตรวัดปัจจัยในการจัดการความรู้

Chi-Square (χ^2)	Df	χ^2 / df	p-Value	GFI	CFI	RMR	RMSEA
1129.714	233	4.849	0.070	0.900	0.952	0.067	0.080

จากภาพ 2 และตาราง 1 พบว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df) เท่ากับ 4.849 ค่าสถิติทดสอบ p-Value เท่ากับ 0.070 ค่า GFI เท่ากับ 0.900 ค่า CFI เท่ากับ 0.952 ค่า RMR เท่ากับ 0.067 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.080 เมื่อนำค่าสถิติที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df) ควรน้อยกว่า 5 ค่าสถิติทดสอบ p-Value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า GFI และ CFI ควรมากกว่า 0.900 ขึ้นไป ส่วนค่า RMR และ RMSEA ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 โมเดลมาตรฐานวัดจึงมีความสอดคล้องกลมกลืน (fit) กับโมเดลทางทฤษฎี (Tabachnick and Fidell, 2007) ดังนั้นเมื่อพิจารณาดัชนีทั้ง 6 ตัวจะพบว่า ที่ผ่านเกณฑ์ประกอบด้วยดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 ตัวที่ผ่านเกณฑ์คือ CFI และ GFI ดัชนี RMR และ

RMSEA อยู่ในช่วง 0.05-0.08 ส่วนการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) นั้น พบว่า ค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญ ($p>.05$) ซึ่งตามทฤษฎีอาจอธิบายได้ว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องหรือกลมกลืนกัน แต่เนื่องจากค่าไคสแควร์ ขึ้นกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างยิ่งใหญ่มาก ค่าไคสแควร์ก็จะยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า CMIN/DF ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 5.00 (Bollen, 1989; Diamantopoulos and Siguaw, 2000; Hooper, Coughlan and Mullen, 2008) จะเห็นได้ว่าค่า CMIN/DF ที่ 4.849 สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าว

จากค่าสถิติดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า โมเดลมาตรฐานวัดปัจจัยความสำเร็จในการจัดการความรู้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ในระดับที่ยอมรับได้

ภาพ 3: โมเดลมาตรฐานวัดกระบวนการจัดการความรู้

ตาราง 2: ค่าสถิติแสดงความสอดคล้องของโมเดลมาตรฐานวัดกระบวนการจัดการความรู้

Chi-Square (X^2)	Df	X^2/df	p-Value	GFI	CFI	RMR	RMSEA
607.42	159	3.82	0.060	0.925	0.970	0.049	0.069

จากภาพ 3 และตาราง 2 พบว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df)

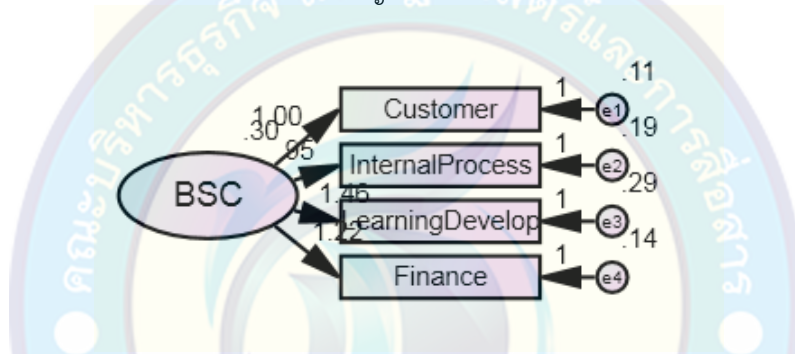
เท่ากับ 3.82 ค่าสถิติทดสอบ p-Value เท่ากับ 0.060 ค่า GFI เท่ากับ 0.925 ค่า CFI เท่ากับ 0.970 ค่า

RMR เท่ากับ 0.049 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.069 เมื่อนำค่าสถิติที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df) ควรน้อยกว่า 5 ค่าสถิติทดสอบ p-Value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า GFI และ CFI ควรมากกว่า 0.9 ขึ้นไป ส่วนค่า RMR และ RMSEA ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 โมเดลมาตรวัดจึงมีความสอดคล้องกลมกลืน (fit) กับโมเดลทางทฤษฎี (Tabachnick and Fidell, 2007) ดังนั้น เมื่อพิจารณาดัชนีทั้ง 6 ตัวจะพบว่า ที่ผ่านเกณฑ์ ประกอบด้วย ดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.90 ตัวที่ผ่านเกณฑ์คือ GFI และ CFI ดัชนี RMR และ RMSEA อยู่ในช่วง 0.05-0.08 ส่วนการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) นั้น พบว่า ค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญ

ซึ่งตามทฤษฎีอาจอธิบายได้ว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องหรือกลมกลืนกัน แต่เนื่องจากค่าไคสแควร์ ขึ้นกับขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างยิ่งใหญ่ ค่าไคสแควร์ก็จะยิ่งสูงมากจนอาจทำให้สรุปผลได้ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงแก้ไขโดยพิจารณาค่า CMIN/DF ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 5.00 (Bollen, 1989; Diamantopoulos and Siguaw, 2000; Hooper, Coughlan and Mullen, 2008) จะเห็นได้ว่าค่า CMIN/DF ที่ 4.849 สอดคล้องกับเกณฑ์ดังกล่าว

จากค่าสถิติดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า โมเดลมาตรวัดกระบวนการจัดการความรู้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ในระดับที่ยอมรับได้

ภาพ 4: โมเดลมาตรวัด ความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย

ตาราง 3: ค่าสถิติแสดงความสอดคล้องของโมเดลมาตรวัดความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย

Chi-Square (X^2)	Df	X^2/df	p-Value	GFI	CFI	RMR	RMSEA
0.975	1	0.975	0.323	0.999	1.000	0.002	0.000

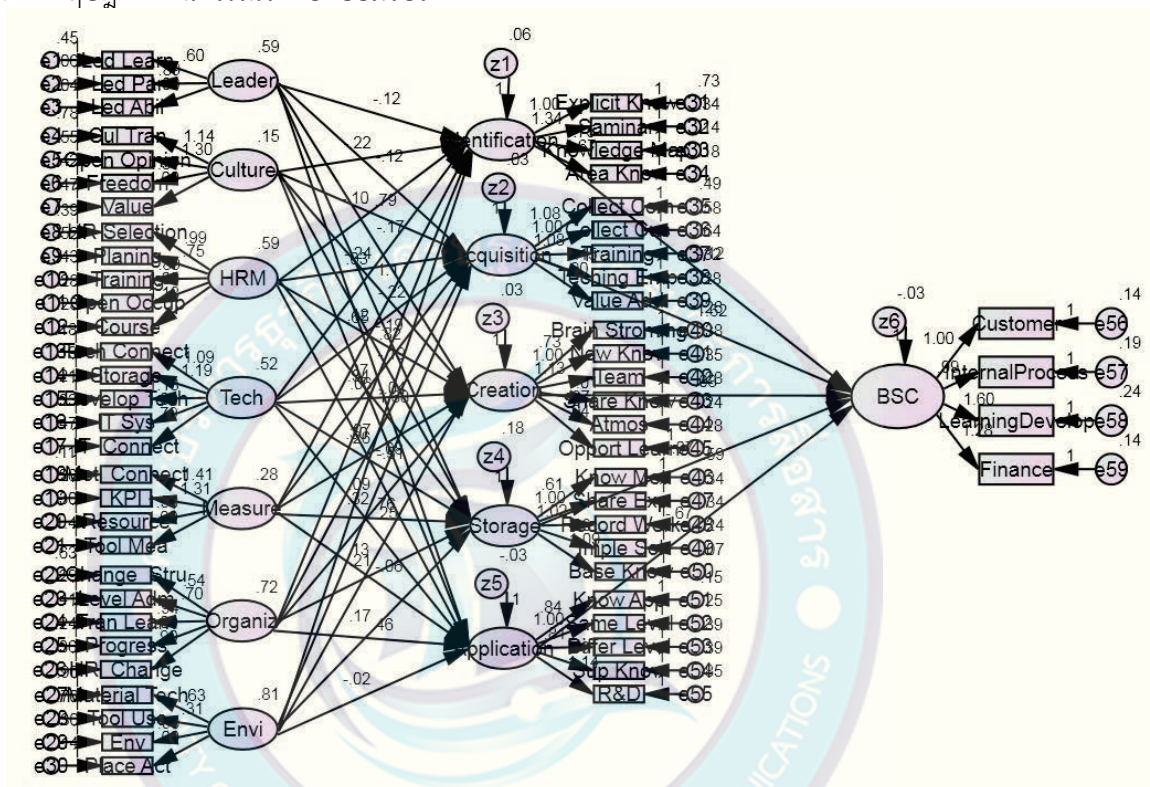
จากภาพ 4 และตาราง 3 พบว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df) เท่ากับ 0.975 ค่าสถิติทดสอบ p-Value เท่ากับ 0.323 ค่า GFI เท่ากับ 0.999 ค่า CFI เท่ากับ 1.000 ค่า RMR เท่ากับ 0.002 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.000 เมื่อนำค่าสถิติที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาที่กำหนดว่า ค่าอัตราส่วนของไคสแควร์กับ Degree of Freedom (X^2/df) ควรน้อยกว่า 5 ค่าสถิติทดสอบ p-Value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ค่า GFI และ CFI ควรมากกว่า 0.900 ขึ้นไป ส่วนค่า RMR และ RMSEA ควรอยู่ระหว่าง 0.05-0.08 โมเดลมาตรวัด จึงมีความสอดคล้องกลมกลืน (fit) กับโมเดลทางทฤษฎี (Tabachnick and Fidell, 2007) ดังนั้น เมื่อพิจารณาดัชนีทั้ง 6 ตัวจะพบว่า ผ่านเกณฑ์ ดังนี้ ดัชนีกลุ่มที่กำหนดไว้ที่ระดับมากกว่าหรือเท่ากับ 0.900 ตัวที่ผ่านเกณฑ์คือ GFI และ CFI ดัชนี RMR และ RMSEA อยู่ในช่วง 0.050-0.080 และการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) นั้น พบว่าค่าไคสแควร์ไม่มี

นัยสำคัญซึ่งตามทฤษฎีอาจอธิบายได้ว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องหรือกลมกลืนกัน

จากค่าสถิติดังกล่าวข้างต้นส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า โมเดลมาตรฐานวัดความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ในระดับที่ยอมรับได้

และขอเสนอลักษณะโมเดลแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรทางทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นำเสนอลักษณะโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยเป็นภาพ Full Model ดังภาพ 5

ภาพ 5: ลักษณะโมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย

จากภาพ 5 แสดงถึง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม AMOS เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าโมเดลปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งตอบตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ของงานวิจัยคือรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทยมีลักษณะดังภาพ 5

อภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) รายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยของกระบวนการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย โดยการศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยของกระบวนการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มใน

ประเทศไทยโดยพิจารณาจากค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของเส้นทางความสัมพันธ์ และค่านัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรแฝงส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นตัวแปรแฝงที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือ ตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HRM) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการจัดเก็บความรู้ (Storage) ตัวแปรเทคโนโลยี (Tech) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการกำหนดความรู้ (Identification) ตัวแปรการวัดผล (Measure) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการใช้ความรู้ ตัวแปรสิ่งแวดล้อม (Envi) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการใช้ความรู้ (Application) และตัวแปรการสร้างความรู้ (Creation) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กรหรือความสำเร็จในการจัดการความรู้ (BSC)

2. ผลการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ในการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย ในส่วนงานวิจัยนี้ใช้โปรแกรม AMOS ในการวิเคราะห์ SEM ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-Test, ค่า p-value และทิศทางความสัมพันธ์ในแต่ละคู่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พร้อมทั้งทำการประเมินค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรที่ได้จากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย มาตรฐานของตัวแปรทุกตัวแปรพบว่า เส้นทางความสัมพันธ์เรียงตามลำดับอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมากไปหาน้อยสรุปได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสวงหาความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย (H2) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 2.187 และมีค่า R^2 เท่ากับ .908

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและ

เครื่องดื่มในประเทศไทย (H5) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 1.476 และมีค่า R^2 เท่ากับ .901

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย (H3) จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .345 และมีค่า R^2 เท่ากับ .818

4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย (H1) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .167 และมีค่า R^2 เท่ากับ .805

5) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดเก็บความรู้ในกระบวนการจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มในประเทศไทย (H4) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ .129 และมีค่า R^2 เท่ากับ .669 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ในที่นี้ขอเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) คุณค่าของการศึกษาวิจัย และ 2) คุณค่าด้านระเบียบวิธีการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียดดังนี้

1. คุณค่าของการศึกษาวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้เสนอคุณค่าของการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่คุณค่าด้านระเบียบวิธีการวิจัย และคุณค่าทางทฤษฎี

1.1 คุณค่าด้านระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการเน้นหนักทางด้านการศึกษาเชิงปริมาณ โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนผลการวิจัย เพื่อให้มีคุณค่าเชิงบูรณาการมากขึ้น คุณค่าทางระเบียบวิธีการวิจัยในครั้งนี้ ได้ยึดหลักมาตรฐานวัดที่ดีต้องตรงตามเกณฑ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความเชื่อถือได้ (Reliability)

ความตรง (Validity) และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ในการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้และความตรงของมาตรวัด ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อมูลเพื่อวัดความเชื่อถือได้และความตรงของมาตรวัดถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกกระทำด้วยการหาค่า Cronbach's Alpha สูงกว่า 0.70 โดยจากจำนวนข้อคำถาม 90 ข้อ คงเหลือ 79 ข้อ ที่เหลือ 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item-total Correlation)

ในการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้และความตรงของมาตรวัด ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบข้อมูลเพื่อวัดความเชื่อถือได้และความตรงของมาตรวัดถึง 2 ครั้ง โดยครั้งแรกกระทำด้วยการหาค่า Cronbach's Alpha สูงกว่า 0.70 โดยจากจำนวนข้อคำถาม 90 ข้อ คงเหลือ 79 ข้อ ที่เหลือ 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Corrected Item-total Correlation) ต่ำกว่า 0.30 และได้ ทำการวิเคราะห์ซ้ำอีกครั้งในขั้นการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน โดยการหาค่า Average Variance Extracted และ Construct Reliability ด้วยโปรแกรม Amos 18.0 ซึ่งพบว่า มาตรวัดทุกรายการที่นำมาใช้ในการสำรวจข้อมูลครั้งนี้มีระดับความเชื่อถือได้ และความตรงเชิงโครงสร้างในระดับสูง โดยพิจารณาจากค่า EFA เพื่อให้ได้ค่าความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) มีค่า Factor Loading ที่ได้จากการวิเคราะห์ EFA ของทุกข้อคำถาม โดยมีค่าน้ำหนักปัจจัยไม่น้อยกว่า 0.45 ค่าความผันแปร (Eigen value) มากกว่า 1 ค่า KMO ไม่ต่ำกว่า 0.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยได้นำการวิเคราะห์สถิติแบบโมเดลสมการโครงสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม AMOS Version 18.0 ซึ่งเป็นโปรแกรมที่นักวิจัยต่างประเทศนิยมใช้กันมาก เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ใช้งานง่าย และให้ค่าทางสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลมากกว่าโปรแกรมอื่น ๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โมเดลที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลทางทฤษฎีเป็นอย่างดี ตลอดจนเส้นทางที่เชื่อมระหว่างตัวแปรได้แสดงค่าความสัมพันธ์ที่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงว่า โมเดลนี้มีความเข้มแข็งในการทดสอบระดับดี

1.2 คุณค่าทางทฤษฎี

คุณค่าทางทฤษฎีมีข้อค้นพบ ซึ่งมีคุณค่าทางทฤษฎีการจัดการความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรแฝงส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กัน ยกเว้นบางตัวแปร คือ ตัวแปรการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (HRM) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการจัดเก็บความรู้ (Storage) ตัวแปรเทคโนโลยี (Tech) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการกำหนดความรู้ (Identification) ตัวแปรการวัดผล (Measure) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการใช้ความรู้ (Application) ตัวแปรสิ่งแวดล้อม (Envi) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรการใช้ความรู้ (Application) และตัวแปรการสร้างความรู้ (Creation) ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรผลการดำเนินงานขององค์กรหรือความสำเร็จในการจัดการความรู้ (BSC)

2. คุณค่าด้านระเบียบวิธีการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในส่วนของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ ควรให้ความสำคัญต่อการหาปัจจัยความสำเร็จของการจัดการความรู้เพื่อพัฒนารูปร่างต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปัจจัยความสำเร็จดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางให้สถานประกอบการต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความรู้ในองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 เนื่องจากลักษณะโดยรวมของสถานประกอบการมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของขนาด ลักษณะของธุรกิจ ลักษณะของผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร ฯลฯ ทำให้การสรุปผลการศึกษาและการให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการความรู้ในอันที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานหรือความสำเร็จของธุรกิจนั้น จึงนำเสนอในภาพรวมของงานวิจัยนี้เท่านั้น เช่น ส่วนของขนาดขององค์กรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบริบทของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่จำแนกตามการจ้างแรงงาน ซึ่งมีบุคลากรในหน่วยงานน้อย ส่วนลักษณะของธุรกิจมีขนาดกลางและขนาดเล็ก ทำให้ส่งผลต่อกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กร ในด้านการสร้างความรู้ เช่น ในประเด็นของการทำงานเป็นทีมที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรย้ายและเปลี่ยนงานบ่อยส่งผลต่อการสร้างความรู้ในองค์กร บุคลากรหนึ่งคนต้องดำเนินการงานหลายหน้าที่ เป็น

ต้น ดังนั้น การศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องครั้งต่อไป ควร
มีการศึกษาเชิงลึก และมีการสัมภาษณ์ในส่วนของตัวเอง
แปรแปลงและตัวแปรที่สังเกตได้ที่ได้จากการศึกษาเชิง
ปริมาณที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีผลต่อการ
ปฏิเสธสมมติฐานของการวิจัย เพื่อใช้เป็นผลการศึกษา
และข้อเสนอแนะในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป

บรรณานุกรม

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขจรศักดิ์ กฤษบรรณราช และคณะ. (2546). การศึกษาความต้องการสินเชื่อของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อม (SMEs) และการบริหารสินเชื่อของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) สาขาพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสม์: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงนุช วิชญะเคชา. (2551). ปัจจัยความสำเร็จของการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์ และตกแต่งสิ่งทอในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จีระวัฒน์ เอ็กเพรส.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พสุ เดชะรินทร์. (2545). Balanced Scorecard รู้ลึกในการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักขิภา จาปาเฟื่อง. (2549). การจัดการความรู้ของผู้ประกอบการ SMEs ที่เป็นสมาชิกสภาอุตสาหกรรมใน เขตจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2548). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). แนวทางการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Akhavan, P. and Jafari, M. (2006). Critical issues for knowledge management implementation at a national level. **VINE: The Journal of Information and Knowledge Management Systems**, 36(1), 52-66.
- AujirapongpanS., et al. (2010). Indicators of knowledge management capability for KM effectiveness. **The Journal of Information and Knowledge Management Systems**, 40(2), 183-203
- Bollen, K.A. (1989). **Structure equations with latent variables**. New York: John Wiley and Sons.
- Bollinger, S.A. and Smith, D.R. (2001). Managing Organizational Knowledge as a Strategic Asset. **Journal of Knowledge Management**. 5(1), 8-18.
- Choi, B., Poon, S.K., and Joseph D.G. (2006). Effect of knowledge Management Strategy on Organizational Performance: A Complementary Theory-Based Approach. **Omega**, 36, 235-251.
- Choi, B. and Lee, B. (2003). An Empirical Investigation of KM Styles and Their Choi Byounggu Effect on Corporate Performance. **Information and Management**. 40, 403-417.

- Diamantopoulos, A. and Siguaw. (2000). **Introduction LISREL: A guide for the uninitiated**. London: Sage Publication.
- Gold, A.H. and Segars, A.H. (2001). Knowledge management an organizational capabilities perspective, **Journal of Management Information Systems**, 18(1), 185-214.
- Hair, et al. (2006). **Multivariate Data Analysis** (6th edition). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hoopper, D., Coughlan, J. and Mullen, M.R. (2008). **Structural Equation Modeling: Guidelines for Determining Model Fit**. Dublin: Dublin Institute of Technology.
- Huin, S.F., Luong, L.H.S. and Abhary, K. (2003). Knowledge – based tool for planning of enter resources in ASEAN SMEs . **Robotics and Computer Integrated Manufacturing**, 19(3), 409-414.
- Johnson, A.G. (1988). **Statistics**. Texas: Harcourt College Publishers.
- Lisa G.A. Beesley and Chris Cooper. (2008). Defining knowledge management (KM) activities: towards consensus. **Journal of Knowledge management**, 12(3), 48-62.
- Nonaka, I. Krogh, G.V. and Aben, M. (2001). Making the Most of Your Company's Knowledge: A Strategic Framework. **Long Range Planning**, 34, 421–439.
- Petit, C. and Huault, I. (2008). From practice-based knowledge to the practice of research: revisiting constructivist research works on knowledge. **Management Learning**, 39(1), 73-91.
- Peyman A., Reza H. and Mohammad E.S. (2009). Identification of knowledge management critical success factors in Iranian. **Academic Research Centers. Education, Business and Society: Contemporary Middle Easter**, 2(4), 279-280.
- Schroeder, M.A. (1990). Diagnosing and Dealing with Multicollinearity. **Western Journal of Nursing Research**. 12, 175-187.
- Schumacher, R.E., and Lomax, R.G. (1996). **A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2007). **Using Multivariate Statistics** (6th edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Yin, R. (1989). **Case Study Research: Design and Methods**. California: Sage Publications.
- Zikmund, W. (2003). **Essentials of Marketing Research**. USA: Thompson South-Western.